

Högskolan i Halmstad
Sektionen för lärarutbildning
Utbildningsvetenskap 61-90 hp

Samspel över gränserna?

– En studie över specialpedagogikens samspel med idrott och hälsa

Examensarbete lärarprogrammet
Slutseminarium 2012-01-11
Författare: Carl Bolin och Johan Gustafsson
Handledare: Lars Kristén och Åke Nilsén
Medexaminatorer: Ingrid Nilsson och Catrine Brödje
Examinator: Anders Nelson

Abstract

I tidigare forskning nämns sällan idrott och hälsa kopplat till specialpedagogik. Det finns forskning som berör båda kunskapsområdena som är överens om att det är upp till den enskilda läraren i idrott och hälsa att skapa en inkluderande undervisning. Forskning visar att ämnet idrott och hälsa betraktas som ett lågprioriterat ämne. I forskningen framkommer det att specialpedagogen gör stor nytta som kvalificerad samtalspartner genom reflekterande handledning av skolans personal.

Syftet med arbetet är att undersöka vad lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger upplever om samspelet mellan specialpedagogik och idrott och hälsa. Syftet besvaras genom kvalitativa intervjuer med åtta pedagoger, fyra specialpedagoger och fyra lärare i idrott och hälsa, fördelat på fyra skolor.

Resultatet visar att det sällan förekommer ett uttalat samspel mellan lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger. Det har dock visat sig att pedagogerna har ett indirekt samspel som är av varierande grad. Både specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa ser ett behov av ett utökat samspel mellan idrott och hälsa och specialpedagogik för att skapa en inkluderande verksamhet. Resultatet överensstämmer med tidigare forskning angående lärarens betydelse för en inkluderande undervisning. Även eventuella stödinsatser till elever i behov av särskilt stöd är upp till den enskilda läraren att tillgodose i de flesta fall.

Nyckelord: Idrott och hälsa, Inkludering, Lärare, Specialpedagog, Specialpedagogiska perspektiv,

Förord

Ända sedan valet att bli lärare i idrott och hälsa har vi varit säkra på att fördjupa oss i något som rör ämnet. Under utbildningens gång stod det tidigt klart att en central del i undervisningen i idrott och hälsa var att anpassa undervisningen efter alla elevers behov, vilket lade grunden till ett intresse som fördjupades inom kursen specialpedagogik. Kursen specialpedagogik var mycket givande men inriktade sig endast till de teoretiska ämnena matematik och svenska. Detta ledde till att vi båda fick upp ögonen för ett nytt område som vi inte reflekterat över tidigare - specialpedagogikens roll i idrott och hälsa. Anpassning av undervisning i idrott och hälsa samt de specialpedagogiska kunskaper som vi tillgodosågs blev startskottet för vår fördjupning som senare ledde till vårt examensarbete.

Vi har delat på arbetsfördelningen, all text som har skrivits i examensarbetet har vi skrivit gemensamt och båda har varit aktiva framför datorn. Den enda uppdelningen av arbetet som gjorts är under intervjuprocessen där Johan Gustafsson, främst av geografiska skäl, genomfört alla intervjuer medan Carl Bolin har genomfört samtliga transkriberingar.

Vi vill tacka alla intervjudeltagare för ett mycket positivt samarbete som varit ovärderligt för examensarbetets genomförande. Vi vill även tacka våra handledare på Högskolan i Halmstad för ett gott samarbete och ett stort stöd under arbetets gång.

Högskolan i Halmstad

2011-12-30

Carl Bolin

Johan Gustafsson

Innehållsförteckning

1.0 Inledning	6
1.1 Syfte	7
1.2 Frågeställningar	7
2.0 Bakgrund	8
2.1 Inkludering och delaktighet	8
2.2 Historisk tillbakablick	10
2.2.1 Idrott och hälsa	10
2.2.2 Specialpedagogik	11
2.2.3 Specialpedagogikens handlingsutrymme i skolan	12
2.3 Dagsläget inom idrott och hälsa angående inkludering	12
2.3.1 Dagsläget i Sverige	12
2.3.2 En internationell utblick	14
2.4 Styrdokument	15
2.4.1 Internationella styrdokument	15
2.4.2 Nationella styrdokument	16
2.5 Teoretisk referensram	16
2.5.1 Hermeneutik	16
2.5.2 De specialpedagogiska perspektiven	17
3.0 Metod	20
3.1 Urval	20
3.2 Intervjuer	20
3.3 Datainsamling	21
3.4 Dataanalys	21
3.5 Genomförande	23
3.6 Etiska aspekter	23
3.7 Metoddiskussion	24
4.0 Resultat och analys	26
4.1 Beskrivning av informanterna	26
4.2 Förhållningssätt till idrott och hälsa	26
4.2.1 Lågprioriterat ämne	26

4.2.2 Kommunikation	27
4.2.3 Specialpedagogens roll	28
4.3 Elever i behov av särskilt stöd	29
4.3.1 Stödinsatser	29
4.3.2 Miljö	30
4.3.3 Inkludering	31
5.0 Resultatdiskussion	33
5.1 Lågprioriterat ämne	33
5.2 Stödinsatser och inkludering	35
5.3 Undervisningen i idrott och hälsa	36
6.0 Slutsatser och implikationer	38
6.1 Slutsatser	38
6.2 Pedagogiska implikationer	38
6.3 Fortsatt forskning	39
Referenslista	40
Bilaga 1	44
Bilaga 2	46

1.0 Inledning

Problemområdet som ligger till grund för detta arbete är kopplingen mellan specialpedagogik och idrott och hälsa. Forskningen som finns idag rörande ämnena specialpedagogik och idrott och hälsa är väldigt åtskilda och nämns sällan tillsammans. Jerlinder (2010) är en av få svenska forskare som tar upp inkludering och delaktighet i samband med undervisningen i idrott och hälsa. Ahlberg (2001), Nilholm (2007) och Persson (2008) är några av de svenska forskare inom specialpedagogik som bedriver forskning som fokuserar på ämnesområdena matematik och svenska. Enligt Jerlinder (2010) går undervisningen i idrott och hälsa mot en ökad kategorisering medan styrdokumenterna säger motsatsen. Salamancadeklarationen (Svenska Unescorådet, 2006) deklarerar om rätten till en skolgång för alla. Dessutom påpekar skollagen (Utbildningsdepartementet, 2010) att särskilt stöd skall ges utifrån varje elevs individuella behov inom ramen för den ordinarie gruppen. Läroplanen (Skolverket, 2010) slår fast att undervisningen ska utformas efter varje elevs behov och förutsättningar.

Teoribildningen kring svensk forskning om specialpedagogik kretsar till stor del kring de specialpedagogiska perspektiven. Dessa perspektiv utgör synsätt för hur man ser och förstår skolans verksamhet. Flera forskare har konstruerat likartade definitioner på perspektiven. Nilholm (2007), Ahlberg (2001) och Persson (2008) är de forskare inom specialpedagogik som grundat perspektiven. Inom svensk forskning kring idrott och hälsa menar Jerlinder (2010) och Kristén (2010) att läraren i idrott och hälsa är den enskilt största faktorn för en inkluderande undervisning. De får även medhåll från den amerikanska författaren Block och Obrushnikova (2006). Kristén (2010) presenterar *Anpassad fysisk aktivitet* som ett förhållningssätt och ett verktyg för att skapa förutsättningar för en inkluderande miljö för alla elever. Begreppet har sin bakgrund i Sherrils (2004) modell om *Adapted physical activity* som förtydligar innebörden av förhållningssättet.

Enligt Ahlberg (1999) ska specialpedagogen aktivt arbeta med skolutveckling och ett sätt att bedriva utvecklingsarbetet är genom handledning och pedagogiska samtal. Enligt Bladini (2011) så är handledningssamtal en bidragande faktor till utveckling mot en inkluderande skola. Nilholm (2006) menar att utgångspunkten med en inkluderande skola är att verksamheten ska utgå från att alla barn är olika och att undervisningen ska anpassas efter varje barns behov.

Genom forskningen framgår det att det finns ett glapp mellan specialpedagogik och idrott och hälsa. Därför syftar denna studie till att fylla det tomrum och undersöka hur ett eventuellt samspel mellan

specialpedagogik och idrott och hälsa kan se ut. Studien avser även att väcka nya tankar och kunskaper hos verksamma pedagoger. Examensarbetet skulle kunna vara en utgångspunkt för fortsatt forskning inom området.

1.1 Syfte

Syftet är att undersöka vad lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger upplever om samspelet mellan specialpedagogik och idrott och hälsa.

1.2 Frågeställningar

- Hur upplever läraren i idrott och hälsa och specialpedagogen att inkluderingen fungerar i idrott och hälsa?
- Hur upplever läraren i idrott och hälsa och specialpedagogen att det stöd som eleverna behöver tillgodoses inom idrott och hälsa?
- Hur ser samspelet mellan specialpedagogik och idrott och hälsa ut enligt lärarna?

2.0 Bakgrund

2.1 Inkludering och delaktighet

I denna del av arbetet förklaras begreppen inkludering och delaktighet med hjälp av olika författares definitioner. Kortfattat tas även upp hur inkluderingsbegreppet växt fram inom svensk skola vilket är intressant att veta för att förstå begreppets innebörd.

Enligt Eriksson-Gustavsson, Göransson och Nilholm (2011) så var trenden i mitten av 1900-talet att skolan mötte elevers olikheter genom segregation och med målet att skapa så homogena grupper som möjligt. Under 60-talet kritiserades denna segregation och ur kritiken växte begreppet integrering fram. Med integrering menas en skola där alla elever oavsett förutsättningar och behov undervisas tillsammans inom klassrummets ramar. Genom Lgr 80 påpekas att undervisningen ska förebygga problem och svårigheter hos eleverna. Skolan beskrivs nu som en integrerad grundskola där alla elever oavsett behov har rätt till stöd för att klara undervisningen. Ahlberg (1999) menar att integreringsideologin fick en svag genomslagskraft på grund av skolans sätt att bedriva specialundervisning. Författaren skriver att traditionen i grundskolan var att specialundervisningen bedrevs genom segregerade lösningar vilket motverkade integreringstanken. Eriksson-Gustavsson m.fl (2011) menar att i slutet av 80-talet växte inkluderingsbegreppet fram som en kritik på integreringsbegreppet. Kritiken bestod av att integreringsbegreppet enbart fokuserade på organisatoriska lösningar istället för att se helheten och miljön som en del av elevens svårigheter. De organisatoriska lösningar bestod till mesta del av att eleverna rent fysiskt skulle undervisas tillsammans och att de skulle anpassa sig efter skolans diskurs. Enligt Nilholm (2007) fick inkluderingsbegreppet sitt genombrott internationellt med hjälp av Salamancadeklarationen som publicerades 1994. Persson (2008) menar att Salamancadeklarationen anger principer och riktlinjer för hur undervisningen ska bedrivas utifrån elever i behov av särskilt stöd. Både Nilholm (2007) och Persson (2008) riktar kritik mot den svenska översättningen av Salamancadeklarationen där *inclusion* och *inclusive education* översatts till integration. Båda författarna menar att denna översättning är felaktig och att inkludering hade varit en mer passande översättning. Jerlinder (2010) påpekar med hjälp av skolinspektionen att inklusion står för en reell inkludering. Jerlinder likställer det internationella begreppet inklusion med den svenska varianten inkludering.

Salamancadeklarationen (Svenska Uneskorådet, 2006) deklarerar och uppmanar principen om rätten till att alla barn skall ha rätt till en grundläggande utbildning. Det framgår även tydligt att barn i

behov av särskilt stöd har rätt till det stöd som behövs inom ramen för den ordinarie undervisningen. Dock deklarerar man att undantagslösningar endast ska användas i sällsynta fall och inte på varaktig basis. Barn kan skickas till särskilda skolor med hänsyn till barnets bästa gällande faktorer relaterade till undervisning och det sociala samspelet. Nilholm (2007) menar att inkludering kommit att betecknas som allas rätt till närvaro och delaktighet i klassrummet. Till exempel skriver Nilholm (2006) att inkludering betyder att skolan som helhet ska utgå från det faktum att alla barn är olika. Vidare menar författaren att integrering innebär att skolan inte tar hänsyn till att barn är och har rätt till att vara olika. Precis som Nilholm skriver menar Eriksson-Gustavsson m.fl (2011) att inkludering innebär att skolans miljö ska utformas efter alla elevers behov och olikheter. Ett exempel är det Kjellman och Tideman (2010) skriver att beroende på hur en miljö är utformad påverkas graden av problematik kring ett visst behov. Ytterligare ett förtydligande är det författarna skriver om att funktionsnedsättningar i sig kan medföra svårigheter och hälsoproblem, men det är framför allt i mötet med omgivningen som handikapp uppstår. Jerlinder (2010) håller med om detta och menar att vissa elever kan vara i behov av särskilt stöd i till exempel inom matematik men inte vara i behov av särskilt stöd i andra situationer så som till exempel idrott och hälsa. Med andra ord så är det situationen och miljön som påverkar om en elev är i behov av särskilt stöd eller ej.

I diskussionen kring inkludering så är det svårt att inte nämna begreppet delaktighet vilket Nilholm (2007) gör. Ahlberg (2009) visar på svårigheter att definiera begreppet delaktighet. Vissa menar att delaktighet anser att det är samma sak som integrering medan andra menar att delaktighet handlar om att göra samhället tillgängligt för alla. Ytterligare en definition är att det är individers engagemang som skapar delaktighet (Ahlberg, 2009). Berhanu och Gustafsson (2009) definierar delaktighet som ett tillstånd där flera olika faktorer spelar roll. Faktorer som tillhörighet där både en formell och informell delaktighet är viktig. Till exempel ur ett skolperspektiv där en elev ingår i en klass är en sorts formell delaktighet. Den informella delaktigheten handlar däremot om huruvida eleven känner sig accepterad i klassen. Författarna menar även att en subjektiv upplevelse av delaktighet inte är tillräckligt för att en individ ska vara delaktig. Det ska även i praktiken synas att individen är delaktig i ett sammanhang. Individens vilja och förmåga att vara delaktig spelar en avgörande roll för om delaktighet ska uppstå. Jerlinder (2010) menar att om undervisningen i idrott och hälsa bedrivs ur en inkluderande pedagogisk tanke så ska skolan alltid i första hand ta hänsyn till barnets behov, skolan ska alltid erbjuda förutsättningar så alla elever har förmågan till delaktighet.

2.2 Historisk tillbakablick

Den historiska tillbakablicken är uppdelad i två områden som behandlar idrott och hälsa och specialpedagogik. Båda dessa områden behandlas övergripande men även mer fokuserat mot pedagogen och pedagogens roll. Båda dessa områden behandlas eftersom undersökningen riktar sig både till specialpedagogiken och idrott och hälsa.

2.2.1 Idrott och hälsa

Ämnet idrott och hälsa är enligt Engström (2004) en del elevers första och enda kontakt med fysisk aktivitet. Författaren menar även att det uppstått ett motsatsförhållande inom den fysiska aktiviteten eftersom vi har allt mer säker kunskap om nyttan av fysisk aktivitet. Samtidigt ser människans vardag ut så att vi är mer stillasittande än någonsin både i hemmet och i arbetet. Sandahl (2004) skriver att sett ur ett historiskt perspektiv så är ämnet idrott och hälsa ett ämne där fokus har legat på den praktiska bildningen i fysisk aktivitet. Författaren skriver att huvudsyftet med undervisningen i idrott och hälsa från början var rent fysiologiskt och meningen var att få med de elever som inte var fysiskt aktiva på fritiden. Lundvall och Meckbach (2004) menar att ämnet idrott och hälsa genom Lgr 80 utvecklades från att vara dominerat av gymnastik till en mer renodlad idrottslig dominans. Författaren fortsätter med att påpeka att genom Lpo 94 inriktades undervisningen även mot hälsobegreppet. Annerstedt (2007) menar att ämnet idrott och hälsa idag är ett populärt och roligt ämne som dock betraktas som ett onödigt ämne sett ur ett livsperspektiv trots att man vet om den fysiska aktivitetens betydelse som friskfaktor. Annerstedts (2007) förklaring till detta är att ämnet idrott och hälsa ses som ett lågstatusämne för att det inte betraktas som ett bildningsämne.

Larsson (2007) menar att barn i behov av särskilt stöd i idrott och hälsa historiskt sett haft det svårt eftersom det har funnits så starka föreställningar om hur idrottsliga aktiviteter skall gå till. Detta har medfört att elever i behov av särskilt stöd ignorerat idrotten. I ett försök att motverka detta utvecklades under 90:talet begreppet och förhållningssättet *Anpassad fysisk aktivitet*. Syftet var att skapa en likvärdig tillgång till en fysiskt aktiv livsstil för alla (Larsson, 2007).

Enligt Annerstedt (2007) har det inte rått konsensus bland lärare i idrott och hälsa över målet med undervisningen i idrott och hälsa. Annerstedt (2007) menar att idrottslärares krav har växlat under historiens gång. Från att fokusera på fysiska färdigheter och kroppslig träning så har professionen utvecklats till att företräda en hälsosam livsstil med goda pedagogiska kunskaper. Kursplanen i idrott och hälsa är resultatet av en kamp mellan olika intressegrupper, kursplanen har historiskt sett

baserats på synen på människokroppen. Till exempel fokuseringen på hälsobegreppet i kursplanen som är ett resultat av den ökade medvetenheten kring fysisk aktivitet som hälsofaktor. Ett ännu tydligare exempel på hur synen på människokroppen påverkat kursplanens innehåll gällande hälsobegreppet är försöket att förhindra fetmans utbredning bland befolkningen (Annerstedt, 2007). Även Lundvall och Meckbach (2004) håller med om att kursplanerna har skiftat undervisningens mål och syfte. Författarna menar att en avgörande faktor för hur lärarens arbetsätt och syfte påverkats över tid är kursplanens innehåll.

2.2.2 Specialpedagogik

Ahlberg (2001) menar att specialpedagogikens huvuduppgift är att undanröja hinder för lärande och delaktighet. Enligt Persson (2008) är specialpedagogik ett kunskapsfält vars uppgift är att ta vara på variationen av elevers olikheter då dessa olikheter medför att den vanliga pedagogiken inte räcker till. Brodin och Lindstrand (2010) hävdar att specialpedagogiken är ett tvärvetenskapligt område med rötter i flera olika discipliner så som pedagogik, psykologi, sociologi och medicin. Författarna menar även att specialpedagogik och pedagogik har en nära koppling då specialpedagogik utvecklats ur det pedagogiska fältet.

Enligt Eriksson-Gustavsson m.fl (2011) så har specialpedagogiken sina rötter i 1800-talets folkskolestadga som innebär rätten till en skola för alla. Författarna skriver att sedan införandet av en allmän skolgång för alla barn så har det funnits elever som haft svårt att passa in i den ordinarie undervisningen vilket krävt speciella lösningar. Vidare menar Ahlberg (1999) att speciallärarens roll växt fram under 1900-talets första hälft som ett stöd för eleverna som inte passat in i den ordinarie undervisningen. Traditionellt sett så har specialläraren diagnosticerat och bedrivit undervisning enskilt eller med några få elever åt gången. År 1990 ersätts speciallärarutbildningen av specialpedagogiska påbyggnadsutbildningen. Tanken med denna utbildning är att specialpedagogen ska anlägga en helhetssyn på elever i behov av särskilt stöd och aktivt arbeta med skolutveckling. Trots denna reform så har skolkulturen inte förändrat sig efter specialpedagogens nya arbetsuppgifter. Specialpedagogen har haft förväntningar på sig att arbeta som specialläraren med att bedriva undervisning enskilt eller i små grupper (Ahlberg 1999). I ett pressmeddelande från utbildningsdepartementet (2007) så meddelas att speciallärarutbildningen återinförs hösten 2008 och att specialpedagogutbildningen ska finnas kvar men i ändrad form. Specialpedagogen kommer fortsätta sitt arbete med skolledningen och att vara ett stöd för pedagoger medan specialläraren ska ta över det praktiska arbetet med eleverna.

2.2.3 Specialpedagogikens handlingsutrymme i skolan

Enligt högskoleförordningen (1993) ska specialpedagogen vara, efter avslutad utbildning, en kvalificerad samtalspartner för skolans personal. Enligt Ahlberg (1999) så måste lärare ges tillfälle att reflektera över sin undervisning för att skapa kreativa inlärningsmiljöer som inkluderar alla elever. Ahlberg menar att handledning kan ske i flera former bland annat i form av det pedagogiska samtalet. Det pedagogiska samtalet är ett forum för reflektion som kan ge läraren ett nytt perspektiv i en viss situation eller undervisningen i sin helhet. Bladini (2011) motiverar specialpedagogers handledningssamtal med att påpeka att lärare ställs inför många komplexa dilemman där handledningssamtal är ett bra verktyg för att utveckla den pedagogiska verksamheten. Studier som Bladini tagit del av visar att handledningssamtal bidrar till en utveckling mot en mer inkluderande skola. För att handledning ska äga rum i skolan så måste skolledningen enligt Bladini tro på syftet och ge specialpedagogen utrymme för att bedriva samtal.

Enligt Bladini (2011) så kan handledning ses som ett instrument riktat mot den enskilda eleven eller som ett medel för reflektion som innebär en pedagogisk utveckling av verksamheten. Bladini menar att början av ett handledningssamtal fokuseras på den enskilda eleven för att senare ta ett större perspektiv för att hitta en långsiktig lösning med fokus på skolans utveckling. Författaren menar att skolans vardag med dess behov av snabba lösningar kräver både dessa sätt att se på handledning.

2.3 Dagsläget inom idrott och hälsa angående inkludering

2.3.1 Dagsläget i Sverige

När Jerlinder (2010) diskuterar undervisningen i idrott och hälsa påpekar hon att inkludering inte handlar om att göra lika för alla utan att erbjuda möjligheter till delaktighet för alla elever. Vidare klargör hon att elever som är i behov av särskilt stöd kan vara det i vissa situationer men inte i andra. Exempelvis i undervisningen i idrott och hälsa där en elev kan vara i behov av särskilt stöd i simundervisningen, men det betyder inte per automatik att eleven är i behov av särskilt stöd i andra situationer inom idrott och hälsa. Kristén (2010) menar att skolan har ett stort ansvar för de elever som har svårigheter i undervisningen i idrott och hälsa. Därför menar Kristén att lärarens kunskaper kring inkludering är avgörande för hur undervisningen bedrivs angående inkludering och delaktighet. Jerlinder (2010) styrker detta genom att hävda att läraren är den enskilt största faktorn för en inkluderande undervisning. Både Kristén (2010) och Jerlinder (2010) påpekar att det finns ett stort behov av fortbildning för lärare i idrott och hälsa. Jerlinder (2010) lyfter även upp skolinspektionen (2009) som slår fast att lärare i idrott och hälsa sällan får fortbildning inom

området och att det saknas kompetens och kunskap för att hantera elever med funktionsnedsättningar. Genom att lärare har bristfälliga kunskaper slås det också fast att det är svårt att skapa goda förutsättningar för inläring, hälsa och att utforma en miljö som ger individer delaktighet och gemenskap som samtidigt tillfredsställer behov av individualiserat stöd (Jerlinder, 2010). Detta går att härleda till Annerstedts (2007) diskussion kring ämnet idrott och hälsa som ett lågstatusämne. I en undersökning som Arnhof (2008) gjort på uppdrag av Folkhälsoinstitutet påpekas det att människor med funktionsnedsättningar har försämrad hälsa jämfört med övrig befolkning. Undersökningen visar att ohälsan är störst bland människor med rörelsehinder. En stor del av ohälsan hör samman med det Arnhof kallar för bestämningsfaktorer. Bestämningsfaktorer i det här fallet innebär bland annat brist på inflytande, diskriminering och brist på tillgänglighet. Arnhof menar för att komma tillrätta med problemet krävs en betydligt större inkludering av människor med funktionsnedsättningar.

Kristén (2010) skriver att undervisningen i idrott och hälsa är en betydelsefull mötesplats för elever där de får träna det sociala samspelet. Trots att forskningen visar att undervisningen i idrott och hälsa har en betydelsefull funktion för den sociala delaktigheten så menar Jerlinder (2010) att i dagens skola är trenden en ökad kategorisering. Jerlinder menar att den ökade kategoriseringen som finns i skolan motsäger sig alla visioner om ett inkluderande arbetssätt och en skola för alla. Författaren påpekar att en bättre inkludering måste komma till stånd i skolorna och menar att det inte bara gynnar elever i behov av särskilt stöd utan alla elever. Nygren (2008) håller med om att en ökad kategorisering förekommer i skolan. Författarens studie påvisar att aktiviteter inom ämnet idrott och hälsa ofta är negativt värdeladdade för vissa elever vilket leder till en överhängande risk att elever känner sig utestängda från undervisningen. Jerlinder (2010) menar att det krävs en större anpassning av aktiviteterna inom undervisningen i idrott och hälsa för att skapa inkludering och delaktighet. Larsson (2004) påpekar att en förutsättning för alla elevers delaktighet är mindre tävlingsinriktade aktiviteter i undervisningen. Elevers medbestämmande över undervisningen menar författaren är en förutsättning för delaktighet.

Kristén (2010) skriver om ett pedagogiskt verktyg och förhållningssätt för att skapa inkludering och delaktighet som benämns anpassad fysisk aktivitet (AFA). Kristén menar att skolan och lärarna i idrott och hälsa har ett behov av att utbildas i AFA. AFA är ett tvärvetenskapligt begrepp som bygger på teorier inom medicin och pedagogik. AFA är inte heller enbart inriktat på barn med funktionsnedsättningar utan är till för alla barn. Författarens definition av AFA innebär helt enkelt

att barnet/eleven ska lära sig och uppleva fysisk aktivitet med fokus på livslångt lärande. Med AFA så fokuseras individuella olikheter med miljömässiga samspel utifrån en bred syn på hälsa med perspektiv på fysisk, social, existentiell och psykisk hälsa. För barn med funktionsnedsättningar så fyller idrott och hälsan inte enbart fysiska hälsoeffekter utan även det viktiga sociala samspelet (Kristén, 2010).

2.3.2 En internationell utblick

Curtin och Clarke (2005) skriver att om målet med en inkluderande undervisning ska bli verklighet så behöver skolor utveckla nya vägar att arbeta på för att varje elev ska kunna bli hörd. Allt för att deras individuella behov ska bli synliggjorda och mötta utav skolan. Författarna skriver att Thomas (1997) och Tomlinson (2001) hävdar att en segregering spelar en nyckelroll i att skapa obalans mellan tjänster och resurser inom skolan och samhället. Segregeringen leder till att bibehålla kategoriseringen och den stigmatiserande effekten av människor med exempelvis funktionsnedsättningar. Enligt de amerikanska forskarna Block och Obrushnikova (2006) så visar forskningen att elever i behov av särskilt stöd och framförallt elever med funktionsnedsättningar ofta är isolerade och inte socialt inkluderade i undervisningen i idrott och hälsa. Dock hävdar författarna att de segregeringarna är på väg att svänga över i USA till ett mer inkluderande tankesätt. Block och Obrushnikova håller med både Jerlinder (2010) och Kristén (2010) om att det krävs mer forskning och kunskap inom ämnet för en ökad inkludering. Block och Obrushnikova (2006) håller även med om lärarens viktiga roll för inkludering men menar även att föräldrar och övrig personal i skolan spelar en viktig roll.

Block och Obrushnikova (2006) skriver om inkludering men använder det amerikanska begreppet *Inclusion* som definieras som att alla barn oavsett möjligheter och svårigheter blir utbildade inom samma skolmiljö. En skolmiljö där alla barns behov möts. Block och Obrushnikova menar att ett barn kan behöva hjälpmedel i en viss situation men sen inte behöva hjälpmedlet under resten av skoldagen. Författarna menar att man kan behöva göra särskilda lösningar under skoldagen men att de inte bör vara statiska. En elev kan vara del av sammanhanget i undervisningen trots en tillfällig segregering. Författarna skriver att det är mer effektivt och logiskt att inkludera alla elever i den generella idrottsundervisningen med vissa anpassningar för att spara på resurser och säkerställa elevens resultat. Sherril och Yilla (2004) menar med *Inclusion* att det är en filosofi som innebär att alla individer med eller utan funktionsnedsättningar ska arbeta, leka och lära tillsammans i en positiv kontext. I USA går 95 % av alla barn med funktionsnedsättningar i den

ordinarie undervisningen i idrott och hälsa, därför är lärarens kunskap om denna filosofi avgörande för att skapa en inkluderande undervisning.

Block, Elliot och Stewart Stanec (2006) presenterar ett pedagogiskt verktyg inom den amerikanska skolan som kallas för *Adapted Physical Education (APE)* som fokuserar på skolåldrarna 3-21 år. Författarna skriver att *APE* har samma mål som den normala undervisningen i idrott och hälsa men att det ligger större fokus på att undervisningen ska anpassas efter individens förmågor. Den största skillnaden på vanlig undervisning i idrott och hälsa och *APE* är att anpassningar ska göras för att elever med funktionshinder och/eller elever som är i behov av särskilt stöd ska kunna delta på ett säkert, lyckosamt och meningsfullt sätt. Även Sherril (2004) beskriver *APE* och menar att det kan användas vid behov oavsett gruppstorlek och miljö. Alltså kan undervisningen ske i allt från helklass till mindre grupper eller en-till-en. Både Sherril (2004) och Block, Elliot och Stewart Stanec (2006) presenterar ett annat pedagogiskt verktyg som de kallar för *Adapted Physical Activity (APA)*. Sherril (2004) menar att målet med *APA* är att skapa förutsättningar för lyckad fysisk aktivitet för individer med funktionshinder och/eller social problematik. *APA* kan användas mot alla åldrar och fokuserar på ett livslångt lärande. Sherril har konstruerat en modell för att förstå begreppet *APA*. Modellens mål och därmed även målet med *APA* är något Sherril kallar för *Self-actualization* vilket innebär att arbetet med *APA* ska leda till att personen ska bli den bästa hon eller han kan bli. Detta görs genom arbetet med *APA* som ger eleven möjligheten att själv ta ansvar för sin fysisk aktivitet och hälsa. Ett exempel är att lära eleven att fråga om hjälp när det behövs men även att eleven ska hjälpa andra när möjligheten finns. Sherril påpekar att kunskap om funktionsnedsättningar är av stor vikt för att förändra och skapa ett mer inkluderande förhållningssätt.

2.4 Styrdokument

Här presenteras vad styrdokumentet säger angående inkludering, delaktighet och undervisningen i idrott och hälsa. Hänsyn tas till styrdokumentens olika nivåer. Den kommunala skolplanen har uteslutits då den är skriven 2007 och därmed grundad på Lpo 94 vilket gör att den inte är aktuell. Dessutom är den kommunala skolplanen en förlängning av de nationella styrdokumentet.

2.4.1 Internationella styrdokument

FN:s barnkonventionen (Unicef, 1989) konstaterar att alla barn ska ha samma rättigheter och lika värde samt att ingen ska diskrimineras. Barnets bästa ska alltid vara i fokus i alla beslut som angår

barnet. Varje barn har rätt att få sin röst hörd och barnens åsikt ska tas i beaktning. Barnet ska ha rätt till utbildning, social trygghet och rätt att uppnå en så bra hälsa som möjligt.

Salamancadeklarationen (Svenska Unescorådet, 2006) bekräftar varje individs rätt till utbildning oberoende av individens olikheter. Tanken med en undervisning och skola för alla är att motverka diskriminering. I Salamancadeklarationen skrivs att alla barn någon gång kan ha särskilda pedagogiska behov där skolan har som skyldighet att finna vägar för ett lyckat resultat.

2.4.2 Nationella styrdokument

Enligt skollagen (Utbildningsdepartementet, 2010) ska särskilt stöd ges inom ramen för den ordinarie gruppen. Om en elev är i behov av särskilt stöd ska elevens ges det stöd som behövs. Dock om skäl finns kan elever få sitt stöd enskilt eller i en särskild undervisningsgrupp. Elever ska ges möjlighet att påverka sin utbildning.

I Lgr 11 (Skolverket, 2010) står det att undervisningen ska utformas efter varje elevs behov och förutsättningar. Skolverket (2010) påpekar att undervisningen inte kan vara lika för alla eftersom skolan har ett särskilt ansvar för de elever som har svårigheter att nå målen. I läroplanen står det även att skolan ska sträva efter att erbjuda fysiska aktivitet dagligen. Skolans mål är att varje elev ska känna samhörighet i en grupp och känna sig respekterad. Enligt läroplanen ska alla elever nå kursplanernas mål och skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av särskilt stöd. Det påpekas även i läroplanen att det är rektorns ansvar att se till att alla pedagoger har den kompetens och får den fortbildning som behövs. Mer specifikt betyder det för läraren att forma verksamheten efter varje elevs behov och förutsättningar. Skolverket (2010) skriver i kursplanen till idrott och hälsa att elever ska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att samarbeta och respektera andra människor genom undervisningen.

2.5 Teoretisk referensram

2.5.1 Hermeneutik

Examensarbetet är inspirerat av de hermeneutiska tankegångarna. Enligt Birkler (2008) är hermeneutik läran om tolkning och förståelse. Det innebär att utifrån sin förförståelse tolka sitt material för att skapa en djupare mening. Kvale och Brinkman (2009) menar att meningen med den hermeneutiska tolkningen är att skapa en giltig och gemensam förståelse av empirin. Birkler (2008) menar att genom att ha kunskap om sin förförståelse blir tolkningen mer objektiv. Med andra ord

söks inte en absolut sanning som förklarar förförståelsen utan snarare försöker ta del av en annan aktörs förståelse. Författaren menar att det är viktigt att vara öppen för den möjlighet att man inte får sin förförståelse bekräftad. Att använda sig av sin förförståelse på detta sättet kallas för den hermeneutiska cirkeln. I den hermeneutiska cirkeln råder ett förhållande mellan delar och helhet. Det innebär att delarna inte kan förstås utan helheten och att helheten endast kan förstås med hjälp av delarna. Genom att förförståelsen förändras genom att ny kunskap tillkommer så kommer den hermeneutiska cirkeln aldrig vara statisk utan fortsätta röra sig och pendla mellan kunskapens delar och helhet (Birkler, 2008). Kvale och Brinkman (2009) beskriver den hermeneutiska cirkeln som att röra sig mellan delar och helheten för att på så vis skapa en djupare mening.

2.5.2 De specialpedagogiska perspektiven

I detta avsnitt presenteras de mest dominerande specialpedagogiska perspektiven inom svensk forskning. Dessa perspektiv är en central del av arbetet eftersom de kommer ligga till grund för analysen. Utgångspunkten i analysen är Nilholms (2007) namn och definitioner på perspektiven, detta för att undvika begreppsförvirring. Dock tas det här hänsyn till andra författares definitioner för att förstå perspektiven och dess framväxt.

Det kompensatoriska perspektivet

Enligt Nilholm (2007) så är den grundläggande idén i det kompensatoriska perspektivet att skolan kompenserar för individers problem. Detta gör skolan genom att identifiera olika problemgrupper och föreslå metoder och åtgärder för att kompensera de brister som en individ uppvisar. De rådande normerna och värderingarna på en skola spelar en viktig roll inom det kompensatoriska perspektivet genom att skapa gränsdragningar till vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Författaren skriver att perspektivet tillskriver problemen till individen och att det pedagogiska implikationerna utifrån detta blir att försöka forma eleven efter skolans verksamhet. Till exempel är permanenta särskiljande lösningar vanligt inom detta synsättet. Lärare och föräldrar försöker styra eleven till ett önskat beteende.

Ahlbergs (2001) har konstruerat ett liknande perspektiv som hon kallar för ett individriktat perspektiv. Det innebär en kategorisering med kompensatoriska åtgärder för att stödja eleven där en prestationsinriktad diskurs ligger till grund för undervisningen. Alltså att elevens möjligheter och begränsningar ligger i fokus och det är därmed eleven som "äger" problemet.

Perssons (2008) variant kallas för ett kategoriskt perspektiv. Det innebär att en elevs svårigheter är antingen medfödda eller på annat sätt individbundna. De pedagogiska följderna blir att kvalificerad hjälp till elevers uppvisande av svårigheter. Persson (2008) menar att de stödinsatser som sätts in ska visa resultat direkt vilket gör att det kategoriska perspektivet blir väldigt kortsiktigt.

Nilholm (2007), Ahlberg (2001) och Persson (2008) är överens om att inom specialpedagogiken är detta synsätt det mest dominerande arbetssättet idag. Detta syns speciellt tydligt genom de särskiljande lösningarna och små undervisningsgrupperna som författarna påvisar existerar i hög grad inom den svenska skolan.

Det kritiska perspektivet

Ett kritiskt perspektiv har enligt Nilholm (2007) växt fram som en kritik till det kompensatoriska perspektivet. Ett utmärkande drag i det kritiska perspektivet är ett missnöje med begreppet normalitet och med olika typer av nedvärderande sociala kategoriseringar. Det kompensatoriska perspektivet bygger på att skilja det normala från det onormala medan det kritiska perspektivet ställer sig kritiska till själva fundamentet för denna typ av kunskap. I det kritiska perspektivet är det inte barns egenskaper som ger upphov till problemet utan specialpedagogiken i sig och miljön runt omkring. Om skolan skulle arbeta utifrån ett kritiskt perspektiv så skulle specialpedagogiken och stödinsatser inte behöva finnas för att skolmiljön skulle vara utformad på så sätt att alla elever får sina behov tillgodosedda.

Ahlberg (2001) är inne i samma tankegångar genom sitt deltagarinriktade perspektiv. Det innebär att det inte är eleven själv som äger ett problem eller en svårighet utan det är i mötet med elevens miljö som svårigheterna inträffar. Därför är det skolans uppgift att forma undervisningen efter eleven utan att för den skull avskilja eleven från ordinarie undervisning.

Perssons (2008) relationella perspektiv är ett liknande synsätt. Det relationella perspektivet innebär att det är skolans förmåga att anpassa undervisningen efter de skilda förutsättningarna hos de olika eleverna. I det relationella perspektivet innebär specialpedagogens roll att vara ett stöd och en hjälp för att planera en pedagogiskt differentierad undervisning. De specialpedagogiska åtgärderna ska fokusera på elev, lärare och lärandemiljö.

Nilholm (2007) och Ahlberg (2001) riktar kritik mot detta perspektiv. Nilholm (2007) menar att i ett kritiskt perspektiv skulle inte specialpedagogiken behöva finnas då man anpassar miljön för att möta individuella förutsättningar och behov, för Nilholm är detta en utopi. Ahlberg (2001) riktar sin kritik mot det deltagarinriktade perspektivet och menar att det är en ideologisk ståndpunkt långt från didaktiken och verkligheten. Persson (2008) menar dock att i ett relationellt perspektiv så ska specialpedagogiken finnas kvar fast i ett annat utförande. Han anser att det är det relationella perspektivet som skolor ska arbeta mot och anamma.

Dilemma perspektivet

Nilholm (2007) menar att dilemma perspektivet har växt fram ur kritiken till det kritiska perspektivet. I ett dilemma perspektiv är inte verkligheten så svart och vit som den framställs i de andra två perspektiven. Dilemman är olösbara motsättningar. Dilemma perspektivet har sin utgångspunkt i att utbildningssystemets grund är komplex och motsägelsefull. Det är viktigt inom dilemma perspektivet att lyfta fram och skapa kunskap om hur dessa motsättningar tar sig i uttryck i verkligheten. Undervisningen i ett dilemma perspektiv bör grunda sig på att skolan har en rad dilemman att förhålla sig till utan att försöka hitta en universallösning. Som exempel skriver författaren att ett fundamentalt dilemma är att man å ena sidan ska ge alla elever liknande erfarenheter och kunskap i skolan samtidigt som man å andra sidan ska anpassa sig till var och ens individuella behov

Ahlberg (2001) förklarar att hennes kommunikativa relationsinriktade perspektiv innebär att samspelet mellan den enskilda eleven och omgivningen ligger i fokus. Vidare menar författaren att fokus inte bara kan riktas åt antingen individen eller skolan i stort utan att fokuseringen måste vara på både den enskilda eleven och det bästa möjliga som kan göras för eleven och samtidigt på hela skolans anpassning efter eleven. Alltså måste insatser göras på flera olika nivåer inom skolans verksamhet.

Persson (2008) har inte konstruerat ett tredje perspektiv då i ett ideologiskt resonemang som detta är det helt enkelt inte nödvändigt. Detta då han anser att de tidigare perspektiven är varandras motpoler och att det finns ett stort handlingsutrymme däremellan. Både Nilholm (2007) och Ahlberg (2001) anser att deras perspektiv inte är några praktiska verktyg utan snarare som en ideologisk grundtanke att beakta i utformningen av sin verksamhet.

3.0 Metod

Enligt Kvale och Brinkman (2009) så är den kvalitativa forskningsintervjun ett verktyg där man kan få fram en individs uppfattning om ett specifikt fenomen. Nylén (2005) menar att poängen med kvalitativ forskning är att tolka, finna betydelser och mening i empirin snarare än att beräkna mängd eller egenskaper. Nylén menar även att datainsamlingsmetoden inom kvalitativ forskning ska ge icke-numerisk data. Enligt Bjørndal (2005) så är syftet med den kvalitativa forskningen att få en djupgående analys av empirin. Utifrån Nylén (2005), Kvale och Brinkmanns (2009) beskrivningar om kvalitativ forskning med intervjuer valdes detta arbetssätt eftersom det stämmer överens med arbetets forskningssyfte.

3.1 Urval

Intervjuerna tog plats på fyra kommunala skolor i en kommun i södra Sverige. På varje skola intervjuades två personer, en specialpedagog och en lärare i idrott och hälsa. Specialpedagogen valdes utifrån deras anställningsform och utbildning till specialpedagog. Lärare i idrott och hälsa har däremot valts mot kriteriet till den som håller mest undervisning i idrott och hälsa på skolan. Detta på grund av att inom den valda kommunen är det ovanligt med renodlade lärare i idrott och hälsa. Alla pedagoger valdes utifrån ett årskurs 1-6 perspektiv. I enlighet med den strama tidsramen valdes fyra skolor som rent geografiskt passade bra.

3.2 Intervjuer

Till intervjuerna skapades två intervjuguides som är av semistrukturerad karaktär. Den första intervjuguiden (Se bilaga 1) är till specialpedagogerna och den andra intervjuguiden (Se bilaga 2) till lärarna i idrott och hälsa. Intervjuguiderna är inspirerade av det Kvale och Brinkmann (2009) kallar för *trattekniken* vilket innebär att i början ställs allmänna frågor för att gå över till svårare och mer specifika frågor. Intervjuguiderna börjar med bakgrundsfrågor om ålder, utbildning och arbetsuppgifter för att sedan gå över till huvudteman. De teman som förekommer är *Samspel specialpedagog och lärare i idrott och hälsa*, *Inkludering i idrott och hälsa* och *Elever i behov av särskilt stöd inom idrott och hälsa*. I slutet av intervjuguiden finns en visionsfråga där deltagarna får beskriva en framtidsvision över skolan och hur undervisningen i idrott och hälsa skulle se ut i den bästa av världar. Skillnaden mellan de två intervjuguiderna är att dessa teman kommer i olika ordning samt att frågorna är anpassade efter deltagarnas arbetsområde.

Intervjuguiderna är inspirerade av de hermeneutiska tankegångarna gällande den hermeneutiska cirkeln. Tanken är att se intervjuerna som delar som skapar ett helhetsperspektiv angående samspelet mellan lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger. Även den enskilda intervjun är uppdelad i teman för att skapa en större begriplighet både för oss och för den som blir intervjuad. Dessa teman bildar även en helhetssyn för varje intervju.

Intervjuguiderna omarbetades efter genomförd pilotintervju. Pilotintervjun visade att frågorna angående barn i behov av särskilt stöd inte var tydliga nog då deltagaren upplevde frågan som diffus. Därför definierades begreppet och frågorna gjordes mer konkreta.

3.3 Datainsamling

Intervjuerna ägde rum under november månad 2011 inom den valda kommunen. Intervjudeltagarna valdes genom personliga kontakter och kännedom om skolorna och vilka som arbetar där. I de fall där det inte fanns kännedom om vem som var specialpedagog respektive lärare i idrott och hälsa på skolan kontaktades annan personal genom e-post för att få kännedom om e-postadress hos berörda personer. Deltagarna kontaktades via e-post cirka två veckor innan intervjun ägde rum. Första e-posten, som bestod av en text i brevet, var en förfrågan om deltagande och kortfattad information om etiska aspekter och vad arbetet handlar om. Därefter skedde brevväxling via e-post där praktiska saker som tid och plats bestämdes. Alla tillfrågade deltagare ställde sig positivt till att delta i intervjuerna. Intervjuguiden (Se bilagor) skickades till deltagarna cirka en vecka innan intervjun ägde rum. Intervjuerna ägde rum på de skolorna pedagogerna arbetar på och tog mellan 15-25 minuter per intervju. Intervjuerna gjordes en och en mellan fyra ögon. Intervjuerna spelades in digitalt och transkriberades. Arbetet delades upp där en person fick stå för intervjuerna och den andra för transkribering av materialet.

3.4 Dataanalys

Dataanalysen är inspirerad av den hermeneutiska cirkeln på så sätt att analysen av empirin utgår från dess delar och helhet. Kvale och Brinkman (2009) menar att hermeneutiken är relevant när metoden intervju ska användas eftersom tankesättet bygger på tolkning och analys. Utgångspunkten i analysarbetet är Nilholms (2007) definition på de specialpedagogiska perspektiven. Utifrån empirin gjordes en tabell (Se figur 1) där materialet sorterades upp i olika tankar och citat som sedan analyserades genom de specialpedagogiska perspektiven för att få fram vilket perspektiv som är dominant. Utifrån denna tabell bildades de kategorier som används i resultatframställningen. Figur 1 visar exempel på hur analysen gick till. Intervjuerna som delar bildar en helhet där vissa

motsägelser uppstod. I dessa fallen kom de specialpedagogiska perspektiven till stor nytta eftersom det gav verktyg att förstå innebörden av empirin. Genom att analysera karaktäristiska drag i intervjuerna utifrån de specialpedagogiska perspektiven bildades en djupare förståelse om ett fenomen. Resultatframställningen delas upp i två huvudkategorier som bildar kärnan i analysen. Utifrån de hermeneutiska tankegångarna har resultatet även delats in i underkategorier som tillsammans bildar ett helhetsperspektiv och huvudkategorin. Huvudkategorierna är *Förhållningssätt till idrott och hälsa* och *Elever i behov av särskilt stöd*.

Figur 1 - Exempel på analysprocessen

Citat	Huvudkategori	Underkategori	Specialpedagogiskt perspektiv
”Jag upplever ju att de är mindre och färre i omfång” (Glenn - Specped.)	Förhållningssätt till idrott och hälsa	Lågprioriterat ämne	Dilemma perspektivet
”Indirekt är jag ju med, får jag information på något sätt till exempel utav eleven som signalerar att det är någonting så tar jag ju det vidare” (Johanna - Specped.)	Förhållningssätt till idrott och hälsa	Specialpedagogens roll	Kompensatoriska perspektivet
”Det jag kan göra, det jag kan bidra med är att det är jag som ser det ur elevens perspektiv. Jag är inte till för föräldern, jag är inte till för läraren utan jag är där för barnet” (Tina - Specped.)	Elever i behov av särskilt stöd	Miljö	Dilemma perspektivet

3.5 Genomförande

Det första som genomfördes var att utifrån forskningssyftet planera vilka som skulle delta i studien. Därefter gjordes ett urval på fyra skolor där en specialpedagog och en lärare i idrott och hälsa skulle intervjuas på varje skola. Sex av åtta intervjupersoner var kända sedan tidigare och kontakt skedde direkt till dem via e-post. De fall där kännedom om intervjupersoner saknades så skickades e-post till en lärare på skolan, som kändes sedan tidigare, där det frågades om vem som skulle kontaktas. Förfrågan om deltagande skickades i text direkt via e-post. Brevväxling skedde tills tid och plats bestämdes. När tid och plats var bestämt konstruerades en intervjuguide utifrån forskningssyftet. Intervjuguiden testades i en pilotintervju vilket gav ett tillfredsställande resultat men det framkom att vissa frågor var otydliga och behövde definieras tydligare. En vecka innan intervjutillfället skickades intervjuguiden ut till deltagarna via e-post.

Intervjuerna tog plats på deltagarnas arbetsplats. Intervjuerna med specialpedagogerna ägde rum i deras arbetsrum och intervjuerna med lärarna i idrott och hälsa tog plats i personalrum, arbetsrum eller ett tomt klassrum. Alla intervjuer genomfördes på liknande sätt där intervjuguiden följdes med utrymme för deltagarnas frågor och eventuella följdfrågor från intervjuaren. Intervjuerna spelades in digitalt med hjälp av en mobiltelefon och ljudfilen skickades över till datorn där intervjuerna transkriberades. Transkriberingen skickades till deltagarna via e-post ifall någon deltagare ville ändra på innehållet eller få möjlighet att dra sig ur. En deltagare ville tillägga ett förtydligande på sista frågan angående framtidsvisionen. Ingen av deltagarna drog sig ur och intervjuerna användes till arbetet.

3.6 Etiska aspekter

Vetenskapsrådet (2002) tar upp fyra huvudkrav för etiska aspekter inom vetenskaplig forskning. Dessa fyra huvudkrav ska följas för att bedriva en etiskt riktig forskning. Kraven är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetkravet* och *nyttjandekravet*. I enlighet med vetenskapsrådets (2002) information- och samtyckeskrav har deltagarna upplysts via e-post att det är frivilligt att ställa upp i intervjuerna och att det går bra att avbryta när som helst. De har även informerats om vad arbetet handlar om och vilken roll deltagarna har i arbetet. Deltagarna har även fått möjlighet att läsa intervjuguiden som skickades ut via mail. Dels för att de ska veta vad det handlar om och dels för att kunna avbryta deltagandet ifall de anser att de inte längre vill delta. Efter avslutad intervju så skickades en transkribering av intervjun till deltagaren för godkännande och samtycke till att användas i arbetet.

I enlighet med konfidentialitets- och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002) så avidentifierades alla transkriberade intervjuer så deltagarnas identitet är skyddad vilket deltagarna informerades om i början av projektet. All insamlad empiri kommer endast användas av undertecknade samt handledare på Högskolan i Halmstad.

3.7 Metoddiskussion

Enligt Kvale och Brinkmann (2009) är kvalitativ intervju relevant när syftet är att ta del av intervjupersoners upplevelser och förhållningssätt. Eftersom forskningssyftet fokuserar på lärare i idrott och hälsa och specialpedagogers upplevelser och förhållningssätt är kvalitativ intervju ett motiverat val. Enligt Kvale och Brinkmann är intervjufrågorna centrala i ett hermeneutiskt perspektiv för att säkerställa validiteten. Författarna menar att kunskaper om sin förförståelse är nödvändigt för att ställa frågor med hög validitet. Med validitet menas ett instruments förmåga att mäta det som det är avsett till att mäta (Kvale och Brinkmann, 2009). För att möjliggöra att intervjufrågorna mäter vad de är avsedda att mäta gjordes de efter sammanställningen av forskningsöversikten för att dra nytta av förförståelsen. Även pilotintervjun var central för att få kunskap om intervjufrågornas validitet.

Innan intervjuer kunde planeras var en urvalsprocess nödvändig, fyra skolor valdes med respektive specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa. Urvalet inspirerades av Denscombes (2004) urvalskriterier och därför blev urvalet ett som liknar det Denscombe kallar för ett *proportionellt stratifierat urval*. Denscombe menar att ett strategiskt urval ska göras proportionellt med befolkningen som uppfyller kriterierna för forskningssyftet. Eftersom denna studie är begränsad genom dess strama tidsram har inte möjligheten funnits att göra ett proportionellt urval mot befolkning. Ett strategiskt urval gjordes utifrån forskningssyftet och på så sätt valdes specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa. Enligt Denscombe är det viktigt att hantera sina resurser på ett effektivt sätt. Därför ansågs det att enligt tidsplanen var det rimligt att göra intervjuer på fyra skolor. Fler gjorda intervjuer blir på bekostnad av analysen. Eftersom forskningssyftet fokuserar på pedagogernas upplevelser och inte eventuella geografiska organisatoriska skillnader så anses det motiverat att göra intervjuerna inom samma kommun. Denscombe menar att i urvalet skall det tas hänsyn till att få med kunniga och erfarna personer inom området. Därför valdes lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger eftersom de dels är relevanta för forskningssyftet samt att de förväntas besitta den mest relevanta kunskapen inom området.

Intervjupersonerna fick ta del av intervjuguiden cirka en vecka innan intervjutillfället. Syftet med detta är att det är en fördel om intervjupersonerna vet vad intervjun ska handla om för att kunna ge mer berikande svar. Detta styrker Bjørndal (2005) som hävdar att det vid vissa fall är befogat att skicka intervjuguiden innan intervjutillfället för att intervjudeltagarna skall känna sig trygga under intervjun. Intervjuguiden är semistrukturerad vilket Kvale och Brinkman (2009) beskriver som att intervjun har utgångspunkt i en intervjuguide men med friheten att anpassa frågor efter samtalet. Tanken var även att intervjuguiden ska vara ett stöd för intervjuaren så inte väsentliga delar faller bort.

Reliabilitet är enligt Kvale och Brinkmann (2009) när andra forskare kan genomföra en liknande undersökning och få likartade resultat. För att säkerställa reliabiliteten var det samma person som genomförde samtliga intervjuer medan den andra personen transkriberade intervjuerna. Upplägget motiveras med det Kvale och Brinkmann (2009) skriver angående forskarens roll och eventuell påverkan på deltagarna och deras svar. Därför ansågs det som den bästa lösningen att en person genomförde intervjuerna så eventuell påverkan åtminstone var likvärdig på alla intervjuer. Valet av att det är en person som genomför alla transkriberingar är också på grund av eventuell påverkan på materialet. Transkriberingen genomfördes inte ordagrant. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) så är transkribering att transformera en form till en annan. Med det menar författarna att en ordagrann utskrift ändå inte kan likställas med det muntliga samtalet. Det handlar om en översättning från en språkform till en annan där flera väsentliga dimensioner av samtalet försvinner. Därför valdes transkriberingen att sammanställas utan att ta med diverse ljud så som knarrande stolar, hummanden och övriga ljud. Efter genomförd transkribering skickades utskriften till deltagarna för genomläsning och eventuell ändring. Enligt Kvale och Brinkmann (2009) är detta en form av deltagarvalidering.

Enligt Kvale och Brinkmann (2009) innebär generalisering när resultatet ger möjligheter till slutsatser som kan appliceras på hela samhället. I denna studie skulle det innebära att resultatet skulle vara möjligt att generalisera över hela den svenska skolan. Studien är inte tillräckligt stor för att applicera på hela svenska skolan men slutsatser kan göras som är giltiga för deltagarna i studien. Men oavsett storlek på studien kan den vara intressant och relevant för hela svenska skolan. Kvale och Brinkmann påpekar att kvalitativa intervjustudier inte nödvändigtvis behöver vara generaliserbara utan kan vara intressanta i sig.

4.0 Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras resultatet från de åtta intervjuer som gjorts. Intervjudeltagarna har fått fiktiva namn. Eftersom de åtta intervjuerna är uppdelade på fyra skolor är det relevant att ta hänsyn till vilka som arbetar inom samma skola. I resultatframställningen så används begreppen lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger för att tydliggöra vem som säger vad. I de fall där bara pedagoger anges så menas både specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa. När lärare i idrott och hälsa citeras kommer bokstavskombinationen *idh* stå efter namnet respektive spec.ped för specialpedagoger. Resultatet presenteras genom olika kategorier, i dessa kategorier sker även analysen. Dessa kategorier har arbetats fram genom dataanalysprocessen. Den teoretiska referensramens vävs in i texten och synliggörs genom analysen.

4.1 Beskrivning av informanterna

På skola 1 arbetar specialpedagogen Johanna och läraren i idrott och hälsa Linnea. Johanna är 36 år och har arbetat som lärare i 12 år och som specialpedagog i 3 år. Linnea är 38 år och har arbetat som lärare i 15 år och som lärare i idrott och hälsa i 2 år.

På skola 2 arbetar specialpedagogen Thea och läraren i idrott och hälsa Matilda. Thea är 40 år och har arbetat som lärare i 6 år och som specialpedagog i 3 år. Matilda är 34 år och har arbetat som lärare i 13 år och som lärare i idrott och hälsa i 6 år.

På skola 3 arbetar specialpedagogen Tina och läraren i idrott och hälsa Malin. Tina är 55 år och har arbetat som lärare i 20 år och som specialpedagog i 10 år. Malin är 46 år och har arbetat som lärare i 25 år och parallellt som lärare i idrott och hälsa under dessa år.

På skola 4 arbetar specialpedagogen Glenn och läraren i idrott och hälsa Sven. Glenn är 48 år och har arbetat som lärare i 23 år och som specialpedagog i 2 år. Sven är 37 år och har arbetat som lärare i 15 år och som lärare i idrott och hälsa i varierad omfattning under dessa 15 år.

4.2 Förhållningssätt till idrott och hälsa

4.2.1 Lågprioriterat ämne

”Jag upplever ju att de är mindre och färre i omfång.” (Glenn - spec.ped)

”Jag kan ju säga att jag har ju inte ens försökt och få mer resurser. För man har ju bara tänkt och tagit för givet att det finns inte.” (Linnea - idh)

Ovanstående citat är upplevelser angående eventuella stödinsatser inom undervisningen i idrott och hälsa. Detta är upplevelser som de flesta av pedagogerna delar. Det har även framkommit i intervjuerna att nedskärning i timplanen för idrott och hälsa har genomförts i kommunen senaste året. Detta leder till att det ställs ännu högre krav på den enskilda läraren att få alla elever att uppnå målen på den begränsade tiden som finns. Intervjudeltagarna var eniga om att en förklaring till det lågt utvecklade samspelet mellan lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger är att idrott och hälsa är ett lågt prioriterat skolämne. Andra förklaringar som kom upp i intervjuerna är brist på tid och resurser eller att pedagogerna helt enkelt inte tänkt i dessa banor. Sett ur de specialpedagogiska perspektiven så urskiljer sig dilemma perspektivet på så sätt att lärarna har kravet på sig att alla elever ska nå målen men samtidigt blir tiden att lyckas med detta allt mindre. Mer konkret är dilemmat att skolan har ett visst mått av tid som ska delas av alla ämnen där tanken är att alla elever ska nå upp till kursplanernas mål. Då vissa ämnen ses som viktigare än andra läggs då mer tid och resurser där. Det övergripande förhållningssättet, enligt intervjuerna, till idrott och hälsa är att de är ett av de mindre viktiga ämnena och får därmed mindre tid och resurser till sitt förfogande.

”Små grupper. 16-20 stycken, alltid vara två vuxna eller pedagoger. Helst en tjej och en kille så man kan vara i omklädningsrummet.” (Matilda - idh)

Trots ämnets låga prioritet i skolan finns det en önskan från lärarna i idrott och hälsa om fler pedagoger under lektionstillfällena i idrott och hälsa. Flera pedagoger önskas för att erbjuda fler alternativ i undervisningen. Ett av alternativen med fler pedagoger som tas upp är möjligheten att erbjuda specialidrott och extra motorisk träning vilket skulle vara ett bra stöd för vissa elever. Vissa lärare i idrott och hälsa menar att med fler pedagoger är det möjligt att göra grupper i gruppen vilket leder till en bättre individanpassning.

4.2.2 Kommunikation

” Vi har absolut inget samspel. Det finns bara inte.” (Thea - spec.ped)

” ... vi har ju inga träffar så regelbundet. Men över kaffet om man har funderingar så lyfter man det med så många som möjligt för att få en samlad bild.” (Matilda - idh)

Citaten ovan visar ett tydligt exempel på olika uppfattningar mellan specialpedagog och lärare i idrott och hälsa på samma skola. Sett ur de specialpedagogiska perspektiven framstår det motsägelser och dilemman bland deltagarnas intervjuutsagor. Motsägelsen i detta fallet visar sig framförallt i skolans komplexa natur där det visar sig att kommunikationen mellan två aktörer inte är tydlig nog. Att kommunikationen inte blir tydlig nog uttrycks bero på organisationens

prioriteringar där det inte finns möjligheter eller tid till att utveckla ett samspel. Både specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa arbetar mot samma mål fast inte på samma väg.

”Vi jobbar nog rätt mycket tillsammans fast vi inte pratar tillsammans.” (Matilda - idh)

Majoriteten av intervjudeltagarna ser behovet av ett utökat samspel. På en av skolorna så var både specialpedagog och lärare i idrott och hälsa överens om att ett visst samspel förekommer. Båda ser dock behov av att utveckla samspelet. Det visade sig att specialpedagogen har en betydligt större inblick i undervisningen i idrott och hälsa än övriga specialpedagoger. Så för att sammanfatta dilemmat så kommer det alltid finnas ett behov av kommunikation inom skolan som alltid kommer kunna utvecklas. En intressant avvikelse från de övriga lärarna i idrott och hälsa är Malin som ser möjligheter till ett samspel med specialpedagogen vid behov men Malin ser inte att det är nödvändigt i rådande situation.

4.2.3 Specialpedagogens roll

”Indirekt är jag ju med, får jag information på något sätt till exempel utav eleven som signalerar att det är någonting så tar jag ju det vidare.” (Johanna - spec.ped)

”Inte direkt utpräglad mer än kanske någon kommer och frågar då och då” (Glenn - spec.ped)

Specialpedagogens roll varierar från skola till skola. Det visar sig att det inte alltid är en naturlig tanke att specialpedagogen ska vara en del i arbetet med undervisningen i idrott och hälsa. I flera fall visade det sig att specialpedagogen trots allt har en viss påverkan på undervisningen i idrott och hälsa även om pedagogerna själva inte reflekterat över det. Som citaten visar är svaren från intervjuerna tvetydliga då flera av specialpedagogerna inte anser att det finns ett utarbetat arbetssätt mellan specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa. Det visade sig vara en stor spridning mellan specialpedagogernas upplevelser av ett eventuellt samspel. En del specialpedagoger nekar blankt till att det skulle finnas ett eventuellt samspel medan vissa hävdar att det finns fast inte så utvecklat. Dock visar det sig att lärarna i idrott och hälsa upplever ett visst samspel som ofta är grundat genom spontana frågor eller diskussioner till exempel när de träffas i personalrummet. Det visade sig att specialpedagogens roll i idrott och hälsa domineras mest utav diskussioner och samtal med lärare.

”... man kan använda specialpedagogen som handledare i klasserna, observera, gå in, jobba med grupper i stora klassen. Att man är fler vuxna inne i klassen. Färre elevantalet i grupperna möjligt gör ju absolut att det blir lättare att få mer tid till varje elev.” (Sven - idh)

I vissa fall uttrycks att specialpedagogen skulle kunna vara ett utmärkt stöd under lektioner där behovet finns. Dels för att observera och diskutera lektionen men även för att observera läraren. I intervjuerna påpekar flera lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger att det finns en stor vinning i att involvera specialpedagogen i inkluderingsarbetet. Lärare i idrott och hälsa nämner att de gärna sett att specialpedagogen genomfört observationer av undervisningen och pedagogrollen. Till exempel säger Linnea att hon vill bli observerad av specialpedagogen för att få ett utifrånperspektiv och ett annat fokus för att reflektera över sin egen och undervisningens roll. Specialpedagogerna uttrycker att det skulle vara ett bra arbetssätt som de gärna anammat om tiden hade funnits till det. Glenn menar att ett sätt att bli mer tidseffektiv är att använda videokameror i undervisningen för att synliggöra ett utifrånperspektiv på lärarens roll. Vidare menar han att med inspelningar kan pedagogerna även reflektera själv

4.3 Elever i behov av särskilt stöd

4.3.1 Stödinsatser

”... eftersom jag inte erbjuder någon speciell tid. Utan det är ju under tiden som alla är där. Så kan man ju säga att jag kan erbjuda extra hjälp om det fungerar i övrigt för klassen.” (Linnea - idh)

”Men vi har ju liksom klasser på 30 som har idrott ihop och då kan jag ju förstå att om man står där som ensam lärare så är det inte lätt att anpassa så att det passar alla. Och att alla får möjlighet att utvecklas på sin egen nivå.” (Johanna - spec.ped)

Intervjuerna visade att lärarna i idrott och hälsa inte alltid upplever att de har möjligheten till att tillgodose elevernas behov, bland annat påpekar lärarna i idrott och hälsa att det är brist på resurser som gör att det ibland blir för stora elevgrupper. Vissa påpekar att det även är brist på materiella resurser så som lokaler och undervisningsmaterial. Förutom påverkan på själva undervisningen upplever lärarna att det försvårar möjligheten att möta alla elever utifrån deras individuella behov. Ofta är stödresurserna väldigt begränsade och det är upp till den enskilda läraren att möjliggöra ett eventuellt stöd. Ett exempel på stöd från lärarna är att ge eleven mer tid, peppa, uppmuntra, anpassa instruktionerna och i viss mån även innehållet i undervisningen. De specialpedagoger som har uttalat att det finns ett samspel med lärarna i idrott och hälsa uppvisar även en förståelse för lärarnas situation. Även om viss förståelse finns så görs inga åtgärder förutom samspelet som nämnts tidigare. Detta påvisar ännu ett dilemma. Lärarna och specialpedagogerna visar intentioner och en önskan om att arbeta för en mer inkluderande undervisning där eleverna på ett bättre sätt får det stöd de behöver.

”Oftast blir det enskilda elever.” (Johanna - spec.ped)

I samtalet mellan specialpedagog och lärare i idrott och hälsa diskuteras oftast enskilda elever. Detta kan härledas till det kompensatoriska perspektivet eftersom diskussionen syftar till en enskild elev och vad eventuella åtgärder kan bli. Enligt empirin är specialpedagogen aldrig fysiskt närvarande i undervisningssituationerna trots att det funnits en önskan från lärare om exempelvis observationer.

4.3.2 Miljö

”... till exempel hur är man mot den eleven för oftast är det ju så i gympan att man har 27 stycken eller 25 så gäller det ju att man får allt att funka och man är ju väldigt igång för att få alla ska veta vad vi ska göra så man tappar kanske lite synen på sin egen roll, kanske pratar jag för mycket, för mycket instruktioner, var ligger fokus hos eleverna? var har jag mitt fokus? Den biten.” (Svenn - idh)

”Det är så dåligt med material hos oss. Sådana grejer så man liksom blir glad när man kommer in... Alltså det behöver inte vara så mycket men vi har ju till exempel ingen tjockmadrass så det begränsar ju väldigt mycket. Vi har haft innebandymål som vi fått skruva ihop varje gång, järn som har varit jättetunga. Det är ju inte så bra förutsättningar.”(Matilda - idh)

Pedagogernas upplevelser visar att skolans organisation gör det svårt att lyckas med att tillgodose alla elevers behov och skapa en inkluderande undervisning. Intentionerna som går att utläsa ur intervjuerna är ett arbetssätt grundat i det kritiska perspektivet då läraren i idrott och hälsa vill anpassa efter varje elevs behov. Dock finns det antydningar till att det praktiska arbetet ofta grundar sig i ett kompensatoriskt perspektiv eftersom förutsättningarna för anpassning av undervisningen är svåra att genomföra. Mer konkret påpekas stora grupper, bristfälligt material, lokaler och låg personaltäthet som några av anledningarna som svårigheter att anpassa undervisningen. Både specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa har en rad idéer om hur miljön och förutsättningarna för en inkluderande miljö skulle kunna förbättras. För att erbjuda en ännu bredare undervisning menar Tina att skolan borde bli bättre på att erbjuda alternativa metoder för att öka inkluderingen. Som exempel menar hon att skolan bör anamma den moderna tekniken bättre med exempelvis tv-spel med rörelsekänslighet. Hon uttrycker att detta hade varit speciellt bra för elever med koncentrationssvårigheter. En annan uppfattning som flera påpekar är att det vore fördelaktigt att på ett bättre sätt dra nytta av föreningslivet och använda dem för att skapa ett livslångt lärande inom fysisk aktivitet även utanför skoltiden. Många pedagoger påpekar att miljön har en stor påverkan och att den kan förändras till det bättre för att anpassas efter elever i behov av särskilt stöd. Flertalet uttrycker att fokus ligger på barnets bästa i varje situation. Men det framkommer även en

motsägelse där Johanna uttrycker att det kan konstateras svårigheter hos elever men tiden att stödja eleven för att nå målen finns inte alltid. Det framkommer i intervjuerna att de diskussioner som finns i idrott och hälsa oftast är individinriktade med drag av det kompensatoriska perspektivet. Det är dock inte med enkelhet som det går att avgöra i vilket perspektiv tankegångarna grundar sig i.

”Det jag kan göra, det jag kan bidra med är att det är jag som ser det ur elevens perspektiv. Jag är inte till för föräldern, jag är inte till för läraren utan jag är där för barnet.” (Tina - spec.ped)

Citatet ovan visar detta genom att det går att se ur både kritiska och kompensatoriska perspektivet och ändå stämma överens med grunddragen i båda synsätten. Detta bildar ett fundamentalt dilemma där både kritiska och kompensatoriska perspektivet måste finnas för att kunna anpassa undervisning, miljö och stödinsatser där utgångspunkten måste vara individen. Detta påpekar Tina genom sina tankar om att alla stödinsatser måste vara för elevens bästa.

4.3.3 Inkludering

”På vår skola nu så får jag säga att vi har en inkluderande verksamhet” (Glenn - spec.ped)

”Jag tror den fungerar väldigt bra faktiskt. Vad jag upplever.” (Johanna - spec.ped)

I intervjuerna framkommer det att de flesta specialpedagogerna tycker eller tror att inkluderingsarbetet inom idrott och hälsa fungerar bra. De flesta påpekar dock att de inte är delaktiga i arbetet med inkludering i idrott och hälsa. Johanna skiljer sig från mängden på så sätt att hon och Linnea, som har ett uttalat samspel med varandra, visar i intervjuerna att de har inblick i varandras verksamhet och därmed drar nytta av varandras kompetenser. Johanna upplever att inkluderingsarbetet generellt sett fungerar väl. Som det nämnts tidigare är specialpedagogens roll mer inriktad på diskussioner kring enskilda elever. Detta lämnar stort ansvar till lärarna för att möjliggöra en inkluderande undervisning. Bland lärarna i idrott och hälsa uttrycker Linnea och Matilda att fortbildning och ökade kunskaper skulle vara till fördel för inkluderingsarbetet. Det förekommer även upplevelser både från lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger att inkludering inom idrott och hälsa borde lyftas upp och diskuteras mer för att synliggöra möjligheter och hinder. Flertalet av lärarna i idrott och hälsa upplever att inkluderingsarbetet fungerar okej eller bra men anser samtidigt att det går att utveckla och göra bättre.

”Alltså jag har ju ofta sökt hjälp för barnen på grund av andra orsaker, då tänker jag kanske inte idrotten specifikt eftersom jag har alla ämnena. Det handlar mer om eleverna och helheten” (Malin - idh)

Malin står för en annan syn på inkluderingsarbetet vilket kan grunda sig i att hon är klasslärare. Hon förklarar med egna ord att hon tänker inte specifikt på idrotten utan hennes kontakt med specialpedagogen handlar om andra ämnen. Malin skiljer sig från mängden genom att hon uttrycker att inkluderingen i idrott och hälsa är bra och inte går att förbättra som situationen ser ut idag.

5.0 Resultatdiskussion

Här kommer teori och empiri att diskuteras och reflekteras över för att få en djupare kunskap i ämnet. Diskussionen kommer utgå från olika kategorier utifrån forskningssyftet. Varje kategori är skapad utifrån huvudkategorierna i resultatframställningen för att få med helheten av empirin. Till exempel är kategorin 5.1 grundad ur huvudkategorin, med tillhörande underkategorier, *Förhållningssätt till idrott och hälsa*, 5.2 grundad ur *Elever i behov av särskilt stöd* och 5.3 en blandning av båda huvudkategorierna från resultatframställningen för att skapa ett helhetsperspektiv.

Efter forskningsöversikten och intervjuerna upplevs det som att forskningssyftet uppnåtts och att frågeställningarna fått relevanta svar. Bilden kring samspelet mellan specialpedagogiken och idrott och hälsa har framträtt genom intervjudeltagarnas utsagor. Upplevelserna som specialpedagoger och lärare i idrott och hälsa uttryckt ger en varierad bild och inget entydigt svar över samspelet. Svaren har gett många intressanta synvinklar och tankar över hur skolan fungerar angående samspelet mellan specialpedagogik och idrott och hälsa.

5.1 Lågprioriterat ämne

Skollagen (Utbildningsdepartementet, 2010) påvisar tydligt att elever som är i behov av särskilt stöd ska få det stöd som behövs. I resultatet från intervjuerna visar det sig att det finns flera avgörande faktorer som gör det svårt för lärarna i idrott och hälsa att tillgodose elevers behov. Faktorer som nämns är stora elevgrupper, brist på material, brist på fortbildning och redskap. Med dessa brister finns svårigheter att uppnå det Lgr 11 (Skolverket, 2010) skriver om som innebär att undervisningen ska utformas efter varje elevs behov och förutsättningar. Salamancadeklarationen (Svenska Unescorådet, 2006) konstaterar att det är skolans skyldighet att finna vägar till alla barn för att uppnå ett lyckat resultat, detta upplever dock de flesta pedagogerna som svårt att uppnå i idrott och hälsa. Vissa lärare i idrott och hälsa uttrycker att det finns elever som behöver mer stöd och träning både för självförtroendet och motoriken inom idrott och hälsa. En anledning som specialpedagogerna uppfattar det, med medhåll från lärare i idrott och hälsa, är att idrott och hälsa är ett lågprioriterat ämne och de resurser som finns läggs till största del inom undervisningen i kärnämnen, dvs svenska och matematik.

Annerstedt (2007) konstaterar att idrott och hälsa är ett lågstatusämne och menar att förklaringen till detta är att idrott och hälsa inte betraktas som ett bildningsämne. Flertalet av pedagogerna håller

med om att det är ett lågstatusämne men med en intressant avvikelse. Malin, som är den enda som både är klasslärare och lärare i idrott och hälsa, står för en egen syn på undervisningen. Hon upplever inte samma behov av mer resurser och stöd av specialpedagogen som övriga lärare i idrott och hälsa. Hon anser även att undervisningen i idrott och hälsa fungerar bra på så sätt att alla elever är inkluderade och får det stöd de behöver och som situationen ser ut i dagsläget går det inte att utveckla inkluderingsarbetet. En möjlig anledning till att hon har en annan syn på idrott och hälsa kan vara att hon även är klasslärare och har ett större fokus på kärnämnen. Detta går att härleda till det citat i resultatet där det nämns att hon inte sökt hjälp av specialpedagog specifikt inom idrott och hälsa eftersom hon har alla ämnen. Det är rimligt att anta utifrån intervjun att Malin har kontakt med specialpedagogen men att denna kontakt till största del rör svenska och matematik, ämnen som skolan upplever som viktigare. En anledning till denna prioritering kan vara att specialpedagogen har ett visst mått av resurser och tid som läggs på det som skolan anser som viktigast, vilket ofta blir svenska och matematik. Eftersom Malin har alla ämnen kan det leda till att hon delar skolans syn på idrott och hälsa som mindre viktigt än de teoretiska ämnena oavsett personlig åsikt.

Engström (2004) menar att en del elevers första och enda kontakt med fysisk aktivitet är lektioner i idrott och hälsa, samtidigt menar Larsson (2007) att elever i behov av särskilt stöd i idrott och hälsa historiskt sett haft det svårt att få det stöd som de behöver. Detta kan leda till det Nygren (2008) beskriver i sin studie om att aktiviteter i idrott och hälsa ofta kan bli negativt värdeladdade för vissa elever och de kan känna sig utestängda från undervisningen. Då är det viktigt att ta hänsyn till det Kristén (2010) påpekar om att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som har svårigheter inom idrott och hälsa. Med tanke på ovanstående forskares ord är det rimligt att anta att inkluderingsarbetet aldrig kan bli färdigutvecklat då undervisningen måste anpassas efter varje elevs individuella behov. Malins inställning till att inkluderingsarbetet i undervisningen fungerar väl är en positiv utgångspunkt men det är viktigt att belysa att även en bra undervisning alltid kan utvecklas.

De övriga lärarna i idrott och hälsa har andra kombinationer av tjänster där de har få eller inga alls av de teoretiska ämnena, det kan vara en av anledningarna till att de uttrycker ett större fokus på idrott och hälsa. Annerstedt (2007) påpekar att det historiskt inte rått konsensus bland lärare i idrott och hälsa om målet med ämnet, vilket det går att se drag av i empirin beroende på vad lärarna i idrott och hälsa har för anställning. Utifrån detta går det att fråga sig om det utifrån ämnets bästa är så bra om klasslärare även är lärare i idrott och hälsa? Det kan tolkas som att de lärare som är mer

renodlade lärare i idrott och hälsa lägger en större pedagogisk vikt på undervisningen. Det går även att se detta som ett resultat av att det är ett lågstatusämne på så sätt att undervisningen i idrott och hälsa ofta kommer i andra hand.

5.2 Stödinsatser och inkludering

I empirin framkommer att flertalet pedagoger tycker undervisningen i idrott och hälsa har ett inkluderingsarbete som upplevs som fungerande. Men pedagogerna uttrycker att mycket mer kan göras. Både Jerlinder (2010) och Kristén (2010) menar att den enskilda lärarens förhållningssätt och kunskaper är avgörande för hur inkluderingsarbetet bedrivs och lyckas. Genom intervjuerna så upplevs det som att inkluderingsarbetet lämnas till största del åt den enskilda läraren. Här uttrycks ett behov av fortbildning och ett större stöd av specialpedagogen. Flertalet av lärare i idrott och hälsa uttrycker ett behov av fortbildning för att få nya perspektiv angående inkludering och delaktighet i idrott och hälsa. Utifrån forskningsöversikten skulle *Anpassad fysisk aktivitet (AFA)* kunna fylla en stor funktion och kunskapslucka både hos lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger. Kunskap om AFA är relevant för lärare i idrott och hälsa på så sätt att AFA fokuserar på alla barn och på ett livslångt lärande med fysisk aktivitet som utgångspunkt (Kristén, 2010). Även den internationella forskningen pekar på behovet av ökad kunskap för bättre inkludering. Till exempel Sherril (2004) som menar att kunskap om olikheter och anpassning av undervisningen är centralt för att skapa ett mer inkluderande förhållningssätt. Vissa lärare i idrott och hälsa uttrycker att specialpedagogen skulle kunna utnyttjas mer som reflektionspartner och handledare. Ahlberg (1999) menar att reflektionen är en förutsättning för att skapa en utvecklande undervisning som inkluderar alla. I högskoleförordningen (1993) står det bland annat att specialpedagogen ska vara en kvalificerad samtalspartner för skolans personal. Här finns en stor utvecklingspotential i skolan som kan antas gå att applicera inom andra lågprioriterade ämnen i skolan.

Jerlinder (2010) skriver att trenden i dagens skola är en ökad kategorisering. Utifrån empirin går det inte att utläsa någon utsaga som styrker detta inom idrott och hälsa. Däremot är det flera pedagoger som beskriver ett behov av till exempel specialidrott eller särskild motorikträning. Detta hade kunnat leda till en kategorisering av elever men eftersom det inte finns resurser att tillgå så blir det inte av. Ur ett inkluderings och delaktighetsperspektiv så är det en fördel att inte ha resurser att kategorisera, detta leder till att alla elever måste undervisas tillsammans vilket enligt Kristén (2010) är en fördel med tanke på det sociala samspelet. Nackdelen med att inte ha möjlighet till att

kategorisera, som lärarna i idrott och hälsa uttrycker i intervjuerna, är för att vissa elever blir det svårt att uppnå målen på grund av bland annat motoriska brister. En intressant aspekt som lyfts av flera pedagoger är att fler pedagoger i undervisningen skulle erbjuda fler alternativ till inkludering. Jerlinder (2010) menar att om undervisningen i skolan utgår från en inkluderande tanke så kan undervisningen bedrivas i stor grupp, liten grupp, enskilt, många pedagoger, få pedagoger så länge undervisningen fokuserar på barnets bästa. Det skulle kunna ses som att fler pedagoger i ordinarie undervisningen skulle kunna vara ett mer inkluderande alternativ till specialidrott. Det går inte att utesluta vissa stödinsatser baserat på hur inkluderande de är då utgångspunkten alltid ska vara för barnets bästa. För att ta det ytterligare ett steg kan detta härledas till dilemma perspektivet som innebär att inget är svart eller vitt och att alla möjliga lösningar måste tas i beaktning för att hitta den bästa lösningen för varje barn och situation.

5.3 Undervisningen i idrott och hälsa

Undervisningen i idrott och hälsa präglas av många kortsiktiga lösningar, intervjudeltagarna uttrycker att många problem löses ”över kaffet” som en pedagog uttrycker det. Eventuell handledning sker oftast spontant och ostrukturerat för att snabbt hitta en lösning omgående. Bladini (2011) menar att skolan har ett behov av dessa snabba lösningar för att verksamheten ska flyta på. Men författaren hävdar även att det finns ett behov av mer långsiktiga lösningar. Dessa långsiktiga lösningar lyser med sin frånvaro i intervjuerna. Här kan handledningen vara ett utmärkt verktyg för att komma åt långsiktiga lösningar. Detta är ett exempel på hur olika typer av lösningar måste finnas för att verksamheten ska fungera. Att båda måste finnas är ett dilemma i sig då det är den specifika situationen och vad som är bäst för det enskilda barnet som avgör vilket perspektiv som passar att arbeta och förhålla sig till.

I intervjuerna framkommer det att organisatoriska lösningar påverkar undervisningen i idrott och hälsa. Till exempel är det inte ovanligt att grupperna närmar sig 30 elever per undervisningstillfälle med en pedagog. Lärare i idrott och hälsa uttrycker att det är svårt att behålla en pedagogisk tanke och fokus på varje individ med så många elever. Det nämns även att material och lokaler inte alltid är anpassat efter så stora grupper och alla elevers behov. Detta kan leda till att inkluderingsarbetet försvåras bland annat genom att den informella delaktigheten för eleverna blir svår att se för läraren. Berhanu och Gustafsson (2009) menar att den informella delaktigheten handlar om huruvida eleven känner sig accepterad i gruppen, detta blir en svårighet för en pedagog med 30 elever att förhålla sig till eftersom individfokus upplevs försvinna i takt med att elevantalet ökar.

Det kan dock finnas fördelar med stora grupper för att träna det sociala samspelet men utifrån pedagogernas upplevelser hade det då varit en fördel att vara fler pedagoger. Utifrån intervjuerna framkommer det att undervisningen i idrott och hälsa oftast bedrivs på så sätt att läraren instruerar och hela gruppen gör samma sak. Med fler pedagoger så ökar möjligheten till att genomföra en pedagogisk differentiering i undervisningen, det vill säga att alla nödvändigtvis inte behöver göra samma sak. Då skulle den stora gruppen inte vara ett hinder för delaktigheten och inkluderingen då det blir lättare att anpassa efter barnens behov. Denna pedagogiska differentiering skulle kunna likna det Block, Elliot och Stewart Stanec (2006) kallar för *Adapted physical education* (APE). Alltså att bedriva en undervisning med större fokus på anpassning efter den enskilda elevens förutsättningar.

Ett sätt som en del pedagoger tar upp för att öka inkluderingen och träna det sociala samspelet kan vara att skolan på ett bättre sätt använder sig av kunskap och aktiviteter från övriga samhället utanför skolans värld. Till exempel det lokala föreningslivet och olika förbund som verkar inom områden som är lämpliga inom idrott och hälsa. Ett annat syfte med detta som flera påpekar i intervjuerna är att främja ett livslångt lärande inom fysisk aktivitet.

Genom att erbjuda fler möjligheter i undervisningen i form av fler pedagoger, alternativa metoder, förbund/föreningar, AFA, handledning och stöd från specialpedagogen så bör det rimligen öka förutsättningarna för läraren i idrott och hälsa att anpassa aktiviteterna efter alla elevers behov. Att erbjuda fler möjligheter i undervisningen krävs enligt Jerlinder (2010) för att skapa inkludering och delaktighet.

6.0 Slutsatser och implikationer

6.1 Slutsatser

Flertalet av lärarna i idrott och hälsa upplever att inkluderingen fungerar men att arbetet kan utvecklas avsevärt för att fungera ännu bättre. En intressant avvikelse är att en av intervjudeltagarna menar att inkluderingsarbetet fungerar så bra som det är möjligt och att det inte går att utveckla eller förbättra så som skolan ser ut idag. Bland specialpedagogerna är uppfattningen mer blandad. Flertalet tycker eller tror att inkluderingsarbetet inom idrott och hälsa fungerar bra. Men samtidigt påpekas att de inte är delaktiga i detta arbetet och har ingen större insyn över hur det ser ut. En specialpedagog skiljer sig från mängden då det finns ett uttalat samspel med läraren i idrott och hälsa och därmed en större insyn i inkluderingsarbetet. Specialpedagogen upplever att inkluderingsarbetet i stort fungerar väldigt bra.

Lärarna i idrott och hälsa upplever att det ofta finns svårigheter och hinder att tillgodose alla elevers behov. Bland annat upplevs brist på tid och resurser som ett hinder för att tillgodose alla elevers behov. Lärarna upplever att det är upp till de själva att hitta möjligheter för att ge det stöd som behövs. Specialpedagogerna uttrycker att idrott och hälsa är ett lågt prioriterat ämne och deras fokus och resurser ligger mestadels på matematik och svenska. Vissa specialpedagoger uppvisar en förståelse för hur situationen ser ut men ingen har uttryckt direkta åtgärder från specialpedagogens sida. Empirin visar att specialpedagogerna inte har några större upplevelser om hur elevernas behov tillgodoses i idrott och hälsa utan det är upp till den enskilda läraren i idrott och hälsa.

På flertalet av skolorna finns inget uttalat samspel mellan specialpedagogik och idrott och hälsa men det visar sig finnas ett visst utbyte av kunskaper och reflektion trots att pedagogerna inte tänker på det. På en av skolorna visar sig samspelet vara mer uttalat och där går det att utläsa en större inblick och ett mer utvecklat kunskapsutbyte från båda parterna. Ett större samspel mellan specialpedagogik och idrott och hälsa där läraren i idrott och hälsa drar nytta av det specialpedagogiska kunskapsfältet skulle kunna ge större möjligheter att öka inkluderingen och tillgodose elevers behov på ett bättre sätt.

6.2 Pedagogiska implikationer

Studien har visat åtta pedagogers vardag med alla dess problem och möjligheter. Förhoppningen med studien har varit att förtydliga arbetet mellan specialpedagog och lärare i idrott och hälsa, detta för skolans skull. Forskningsöversikten kan fylla läsarens eventuella kunskapsluckor kring

specialpedagogik och inkludering kopplat till idrott och hälsa. En central pedagogisk implikation är att lärare i idrott och hälsa i praktiken verkligen drar nytta av specialpedagogen och att detta kan ske på många olika sätt. Eftersom vissa av personerna som intervjuats inte tänkt på detta tyder det på att det finns ett tomrum att fylla och en stor utvecklingspotential kring samspelet mellan specialpedagogen och läraren i idrott och hälsa. Vissa dilemman har påpekats i arbetet som utgör en väsentlig del i skolans vardag som alla pedagoger måste förhålla sig till. Genom att belysa dessa och reflektera över dem är förhoppningen att en större medvetenhet skapas.

Både forskningsöversikten och empirin har påvisat att kunskaper hos läraren är en grundläggande förutsättning för ett lyckat inkluderingsarbete. Det har visat sig att läraren är den mest avgörande faktorn för en lyckad inkludering. Därför är en central implikation att synliggöra kunskapens vikt och lärarens avgörande roll för en lyckad inkludering.

6.3 Fortsatt forskning

Efter studien och litteraturoversikten så framträder ett tomrum av forskning. Just inkludering, barn i behov av särskilt stöd och specialpedagogik kopplat till idrott och hälsa har det forskats väldigt lite kring. Det finns behov av att utforska området i framtida studier. En intressant aspekt kan vara att lyfta perspektivet från fokus på individnivå till organisationsnivå, till exempel från lärare till rektorer och skolpolitiker. En annan intressant aspekt att bedriva fortsatt forskning kring är samspelet mellan lärare i idrott och hälsa och specialpedagoger för att undersöka vilka effekter det ger på undervisningen.

I studien framkommer vissa skillnader mellan klasslärare som undervisar i idrott och hälsa och lärare med huvuduppgift att undervisa i idrott och hälsa. Det hade varit intressant att forska vidare på om attityden till idrott och hälsa skiljer mellan dessa två grupper.

Referenslista

- Ahlberg, A. (1999) *På spaning efter en skola för alla*. Göteborg: Göteborgs universitet:
Institutionen för pedagogik och didaktik
- Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur
- Ahlberg, A. (2009). *Specialpedagogisk forskning: en mångfasetterad utmaning*. Lund:
Studentlitteratur
- Annerstedt, C. (2007). *Att (lära sig) vara lärare i idrott och hälsa*. Göteborg: Multicare
- Arnhof, Y. (2008). *Onödig hälsa - Hälsoläget för personer med funktionsnedsättning*. Östersund:
Statens folkhälsoinstitut
- Berhanu, G & Gustafsson, B (2009) Delaktighet och jämlikhet för elever med funktionshinder I: A.
Ahlberg (red). *Specialpedagogisk forskning: en mångfasetterad utmaning*. Lund:
Studentlitteratur
- Birkler, J (2008). *Vetenskapsteori: en grundbok*. Stockholm: Liber
- Bjørndal, C.R.P. (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i
undervisning och handledning*. Stockholm: Liber
- Bladini, K. (2011) Att tillsammans ta ett steg tillbaka I: A. Eriksson-Gustavsson, K. Göransson & C.
Nilholm. *Specialpedagogisk verksamhet i grundskolan*. Lund: Studentlitteratur
- Block, M., Elliot, S. & Steward Stanec, A. (2006). What Is Physical Education? I: M. Block (red.)
A teacher's guide to including students with disabilities in regular physical education.
Baltimore: Brookes
- Block, M. & Obrushnikova, I. (2006). What Is Inclusion? I: M. Block (red.) *A teacher's guide to
including students with disabilities in general physical education*. Baltimore: Brookes
Publishing
- Brodin, J. & Lindstrand, P. (2010). *Perspektiv på en skola för alla*. Lund: Studentlitteratur

- Curtin, M & Clarke, G (2005). "Listening to young people with physical disabilities" *Experiences of education*, International Journal of Disability, Development and Education, 52: 3, 195-214
- Denscombe, M (2004). *Forskningens grundregler: samhällsforskarens handbok i tio punkter*. Lund: Studentlitteratur
- Engström, L-M (2004) Förord I: H, Larsson & K, Redelius (red) *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan
- Eriksson-Gustavsson, A., Göransson, K. & Nilholm, C. (2011). *Specialpedagogisk verksamhet i grundskolan*. Lund: Studentlitteratur
- Jerlinder, K. (2010). *Social rättvisa i inkluderande idrottsundervisning för elever med rörelsehinder – en utopi?* (Doktorsavhandling) Örebro: Örebro universitet
- Kjellman, C & Tideman, M (2010). Funktionshinder och hälsa - om att ta plats och makt. I: L R-M, Hallberg, (red). *Hälsa och livsstil: forskning & praktiska tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur
- Kristén, L (2010). *Anpassad fysisk aktivitet för barn och ungdomar med funktionshinder*. I: Hallberg, L R-M (red). *Hälsa och livsstil: forskning & praktiska tillämpningar*. Studentlitteratur: Lund
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, H. (2007). Lika för alla - om likabehandling i idrott och hälsa. I: H. Larsson & J. Meckbach, (red). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber
- Lundvall, S & Meckbach, J (2004) Fritt och omväxlande I: H, Larsson & K, Redelius (red) *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan
- Nilholm, C. (2006). *Inkludering av elever "i behov av särskilt stöd"*. Forskning i fokus nr 28. Myndigheten för skolutveckling

- Nilholm, C. (2007). *Perspektiv på specialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur
- Nygren, G. (2008). *Skolvardag med rörelsehinder. En etnologisk studie*. Uppsala: Uppsala universitet
- Nylén, U. (2005). *Att presentera kvalitativa data: framställningsstrategier för empiriredovisning*. Malmö: Liber ekonomi
- Persson, B. (2008). *Elevers olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Stockholm: Liber
- Sandahl, B (2004) Ett ämne för vem? I: H, Larsson & K, Redelius (red) *Mellan nytta och nöje: bilder av ämnet idrott och hälsa*. Stockholm: Idrottshögskolan
- Sherrill, C. (2004). *Adapted physical activity, recreation and sport: crossdisciplinary and lifespan*. Boston: McGraw-Hill Education
- Sherril, C & Yilla, A (2004). Celebrating Differences, Planning Practical Experience, and Striving Toward Inclusion I: C. Sherrill (red) *Adapted physical activity, recreation and sport: crossdisciplinary and lifespan*. Boston: McGraw-Hill Education
- Skolverket (2011) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011* Hämtad 20 oktober kl 13.43 från skolverket <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2575>
- Svenska Uneskorådet (2006). *Salamanca-deklarationen och salamanca +10 – handlingsram för undervisning av elever med behov av särskilt stöd*. Stockholm: Svenska Uneskorådets skriftserie 2006:2
- Unicef (1989) *FN:s konvention om barns rättigheter*. Unicef
- Utbildningsdepartementet (1993) *Bilaga 2 Högskoleförordningen (1993:100)* Hämtad 20 oktober kl 13.47 från riksdagen <http://www.riksdagen.se/webbnav/?nid=3911&bet=1993:100>

Utbildningsdepartementet (2007) *Pressmeddelande 2007-06-28*. Hämtad 26 oktober kl 15.13 från utbildningsdepartementet <http://www.ud.se/sb/d/9205/a/85098>

Utbildningsdepartementet (2010) *Skollag (2010:800)* Hämtad 1 november kl 10.33 från riksdagen <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800>

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet

Bilaga 1

Intervjuguide specialpedagog

Bakgrundsfrågor

1. Hur gammal är du och hur länge har du jobbat som lärare respektive specialpedagog?
2. Hur länge har du jobbat på denna skolan?
3. Vad har du för utbildning?
4. Vad har du för arbetsuppgifter på skolan?
5. Hur ser arbetsfördelning (Var lägger personen sin tid, blir det tid till handledning och till vem?) ut för dig?

Temafrågor / Huvudfrågor

Samspel specialpedagog och lärare i idrott och hälsa

Med samspel menar vi ett direkt och indirekt arbete. Med indirekt menar vi samtal om undervisningen, innehåll i undervisningen, elever, situationer, anpassningar. Med direkt arbete menar vi mer uppstrukturerade möten, handledningssamtal, elevhälsan m.m.

6. Upplever du att det finns ett samspel med läraren i idrott och hälsa?

- Hur ser det ut?
- Hur mycket?
- Vad brukar ni diskutera?
- Kan du utveckla?

7. (Endast vid Ja på fråga 1) Hur mycket i relation till andra lärare arbetar du med läraren i idrott och hälsa?

- Tror du det skulle finnas ett behov för ett större samspel?

8. Tror du att det skulle finnas ett behov för ett sådant arbete?

- Utveckla/motivera

Inkludering i idrott och hälsa

9. Vad innebär inkludering för dig?

10. Har du någon uppfattning om hur inkluderingen fungerar i idrott och hälsa?

- Kan du utveckla?
- Är du delaktig i detta arbetet?
- Ge exempel

11. Vad tror du skolan skulle kunna göra annorlunda för att öka inkluderingen för eleverna inom idrott och hälsa?

Elever i behov av särskilt stöd inom idrott och hälsa

Med elever i behov av särskilt stöd menar vi dels elever som har eventuella diagnoser/ funktionsnedsättningar och dels de elever som är i "gråzonen".

12. Om en elev är i behov av särskilt stöd i undervisningen i idrott och hälsa vad gör du för att stödja denna elev? (Direkt eller indirekt genom handledning)

- Hur kan detta stödet se ut?
- Ge exempel.

13. Hur upplever du stödinsatsernas omfattning i idrott och hälsa jämfört med andra ämnen?

Övriga frågor

14. Hur anser du att hela skolan som organisation skulle kunna förändras för att bli ännu bättre på att inkludera elever och möta alla elevers behov inom undervisningen i idrott och hälsa?

Bilaga 2

Intervjuguide lärare i idrott och hälsa

Bakgrundsfrågor

1. Hur gammal är du och hur länge har du jobbat som lärare?
2. Hur länge har du jobbat på denna skolan?
3. Vad har du för utbildning?
4. Vad har du för arbetsuppgifter på skolan?

Temafrågor / Huvudfrågor

Samspel lärare i idrott och hälsa och specialpedagog

Med samspel menar vi ett direkt och indirekt arbete. Med indirekt menar vi samtal om undervisningen, innehåll i undervisningen, elever, situationer, anpassningar. Med direkt arbete menar vi mer uppstrukturerade möten, handledningssamtal, elevhälsan m.m.

5. Upplever du att det finns ett samspel med specialpedagogen?
 - Hur ser det ut?
 - Hur mycket?
 - Vad brukar ni diskutera?
 - Kan du utveckla?
 - Tror du det skulle finnas ett behov för ett större samspel?
6. Tror du att det skulle finnas ett behov för ett sådant arbete?
 - Utveckla/motivera

Elever i behov av särskilt stöd inom idrott och hälsa

Med elever i behov av särskilt stöd menar vi dels elever som har eventuella diagnoser/funktionsnedsättningar och dels de elever som är i ”gråzonen”.

7. Om en elev är i behov av särskilt stöd i undervisningen i idrott och hälsa vad gör du för att stödja denna elev?
 - Hur ser stödet ut? Ge exempel.
 - Tar du hjälp av specialpedagogen?
8. Tycker du att du får tillräckligt med stöd/resurser från skolan för att möta elever i behov av särskilt stöd?

Inkludering i idrott och hälsa

9. Vad innebär inkludering för dig?

1. Hur upplever du att inkluderingen fungerar i idrott och hälsa?
2. Vad gör du för att få alla elever inkluderade i idrott och hälsa?
 - Kan du utveckla?
 - Ge exempel (Planering, praktiskt, val av aktiviteter)
3. Hur tror du skolan skulle kunna göra annorlunda för att öka inkluderingen inom idrott och hälsa?

Övriga frågor

13. Hur anser du att hela skolan som organisation skulle kunna förändras för att bli ännu bättre på att inkludera elever och möta alla elevers behov inom undervisningen i idrott och hälsa?